

KAPITOLA 2

Zaměstnávání cizinců z EU, EHP a Švýcarska

2.1 Obecně

Úvodem je třeba poznamenat, že česká právní úprava vychází z předpokladu, že „domácím“ zaměstnancem je pouze český občan. Pobytový zákon v § 1 odst. 2 definuje cizince jako každou fyzickou osobu, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.

Pokud by nicméně tato definice měla vzbudit dojem, že právní úprava rozlišuje na jedné straně mezi českými občany a na druhé straně mezi cizinci, ať už z EU, nebo mimo ni, jednalo by se o dojem hrubě nesprávný. Status občanů členských států EU, k nimž je zapotřebí dále přiřadit i zbývající země EHP (tj. Island, Lichtenštejnsko a Norsko) a Švýcarsko, je v důsledku aplikace zásady volného pohybu pracovníků oprostěn od většiny omezení platných pro cizince z ostatních zemí a v důsledku je tak více podobný postavení českých občanů.

V souladu s tím i § 3 odst. 2 zák. o zaměstnanosti vychází z opačného přístupu a stanoví, že občan Evropské unie a jeho rodinný příslušník mají stejné právní postavení v právních vztazích upravených tímto zákonem jako občan České republiky, pokud tento zákon nestanoví jinak.

Aplikace zmiňovaných výhodnějších pravidel navíc není limitována na občany členských států EU/EHP, nýbrž i na jejich rodinné příslušníky. Tento termín bude blíže rozveden dále.

V praxi se můžeme setkat i s případy dvojího občanství. Zák. o mezinárodním právu soukromém výslovně stanoví, že v případě souběhu českého a jiného státního občanství má v očích českých orgánů přednost české státní občanství. Na dotyčného tak bude nahlíženo jako na českého občana. Pro případ kolize občanství členského státu EU/EHP a třetí země podobné pravidlo výslovně stanoveno není. Je však zřejmé, že i v tomto případě bude přednostně aplikováno občanství, které je nám bližší a současně pro dotyčného výhodnější a bude tak platit režim pro občany členských států EU/EHP.

Pro účely dalšího výkladu v této publikaci budeme pro občany členských států EU, EHP a Švýcarska pro zjednodušení používat termín „občan EU“. Pojmem cizinec potom budeme označovat pouze občany ostatních zemí, pro něž platí přísnější právní úprava.

2.2 Volný pohyb pracovníků v EU

V rámci Evropské unie představuje jednu ze základních zásad i zásada volného pohybu pracovníků v Unii. Ta je zakotvena v článku 45 SFEU.

Pod zásadou volného pohybu je třeba rozumět zejména odstranění jakýchkoli pravidel, jimiž by byli občané jiných členských států znevýhodněni oproti občanům členského státu, v němž se ucházejí o práci. Zásada přirozeně dopadá na občany EU (a jejich rodinné příslušníky v rozsahu, který bude popsán dále), nikoli na cizince.

Dle čl. 45 odst. 3 SFEU toto právo zahrnuje právo:

- a) ucházet se o skutečně nabízená pracovní místa;
- b) pohybovat se za tím účelem volně na území členských států;
- c) pobývat v některém z členských států za účelem výkonu zaměstnání v souladu s právními a správními předpisy, jež upravují zaměstnávání vlastních státních příslušníků;
- d) zůstat na území členského státu po skončení zaměstnání.

Evropské právo zde pracuje s termínem pracovník, který je třeba vnímat širěji než pojem zaměstnanec. Soudní dvůr Evropské unie se k vymezení tohoto termínu vyjádřil již v mnoha rozhodnutích. V obecné rovině je tento termín vymezován typicky jako *fyzická osoba, která pro jinou osobu vykonává hospodářskou činnost podle jejích pokynů a za odměnu*¹⁵ s tím, že soud akcentuje i to, že daná osoba svoji činnost vykonává v podřízeném postavení¹⁶, resp. je na její straně dána vázanost pokyny zaměstnavatele.¹⁷ Pokud jde o podmínku odměny, není na překážku, je-li tato odměna vyplácena pod úrovní minimální mzdy.¹⁸ Teoreticky však není vyloučeno, aby pod pojem pracovníka byla zařazena i osoba samostatně výdělečně činná. Známa je judikatura, podle níž se za pracovníky považují i sportovci.¹⁹ Stejně tak sem půjde podřadit i výkon některých

---

¹⁵ C-94/07 (Raccanelli) ze dne 17. 7. 2008.

¹⁶ C-413/93 (Bosman) ze dne 15. 12. 1995.

¹⁷ C-66/75 (Lawrie Blum) ze dne 3. 7. 1976.

¹⁸ C-53/81 (Levin) ze dne 23. 3. 1982.

¹⁹ C-413/93 (Bosman) ze dne 15. 12. 1995.

uměleckých činností.²⁰ Pojem pracovníka zahrnuje i atypické pracovní právní vztahy bez ohledu na dobu trvání pracovního poměru²¹ nebo skutečnost, že zaměstnanec práci vykonává jen v době, kdy jej zaměstnavatel potřebuje, a v dobách nízké poptávky nemá nárok na přidělování práce.²²

Ustanovení o volném pohybu pracovníků se podle SFEU vůbec nepoužijí pro zaměstnání ve veřejné správě. Jde o termín, který je třeba vykládat restriktivním způsobem a dle judikatury SDEU zahrnuje pouze činnosti, s nimiž je splněno plnění kompetencí státu.²³ Uvedeno na jednoduchém případě by tak například bylo možné uvažovat o omezení pro zaměstnávání soudců, avšak nikoli zaměstnanců soudu pracujících jako vrátní nebo uklízeči.

Nadto SFEU připouští omezení pravidel o volném pohybu pracovníků, je-li takové omezení odůvodněno veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností a ochranou zdraví. V daných případech evropské právo umožňuje jako krajní prostředek i vyhoštění občana EU z jiného členského státu, v němž pobývá. Daná omezení jsou dále rozvedena ve směrnici č. 2004/38/ES, o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

Pokud jde o omezení na základě veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti, směrnice připouští použití opatření vycházejících z chování konkrétního jednotlivce, které představuje skutečné, aktuální a dostatečně závažné ohrožení jednoho ze základních zájmů společnosti. Za účelem posouzení této skutečnosti mohou členské státy požádat členský stát původu (jakož i další členské státy, například ty, o nichž vědí, že se v nich dotýčný jednotlivec zdržoval) o vydání případných minulých policejních záznamů. Podobné šetření je však nutno vždy opřít o konkrétní podezření (nelze je provádět systematicky u každého jednotlivce) a vyhoštění není možno mechanicky odůvodnit čistě jen tím, že dotýčný má záznam v trestním rejstříku.

Každé rozhodnutí o vyhoštění občana jiného členského státu je třeba velmi pečlivě zvažovat a přihlížet i k okolnostem jako je délka pobytu, věk, zdravotní stav, rodinné a ekonomické poměry, společenská a kulturní integrace v hostitelském členském státě či intenzita vazeb na zemi původu. Jen zcela výjimečně by se mělo vyhoštění týkat osob s trvalým pobytem.

V souvislosti s ochranou veřejného zdraví připadá vyhoštění v úvahu jen u nemocí epidemického typu a podobných nakažlivých nemocí, na něž se vztahují ochranná opatření dopadající i na státní příslušníky dotyčného členského státu. Nemoc může být navíc důvodem k vyhoštění jen tehdy, pokud se

²⁰ C-147/86 (Komise proti Řecku) ze dne 15. 3. 1988.

²¹ C-139/85 (Kempf) ze dne 3. 6. 1986.

²² C-357/89 (Raulin) ze dne 26. 2. 1992.

²³ C-473/93 (Komise proti Lucembursku) ze dne 2. 7. 1996.

u dotyčného vyskytne během tří měsíců od jeho příjezdu do dotyčného státu a existuje tak jen malá pravděpodobnost, že ji dotyčný získal až na území dotyčného státu.

2.3 Postavení rodinných příslušníků občanů EU

Svoboda pohybu pracovníků na území EU by nebyla úplnou a funkční, pokud by pracovníkům neumožňovala, aby je v souvislosti s pracovní migrací doprovázely i jejich rodiny. Jejich práva jsou založena především směrnicí 2004/38/ES, která kromě jiného v článku 24 zakotvuje právo rodinných příslušníků občanů EU na rovné zacházení ve srovnání s příslušníky hostitelského státu.

Za rodinného příslušníka se podle čl. 2 odst. 2 směrnice považuje

- a) manžel nebo manželka;
- b) partner, se kterým občan Unie uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů členského státu, zachází-li právní řád hostitelského členského státu s registrovaným partnerstvím jako s manželstvím, v souladu s podmínkami stanovenými souvisejícími právními předpisy hostitelského členského státu;
- c) potomci v přímé linii, včetně potomků manžela/manželky nebo partnera/partnerky, kteří jsou mladší 21 let nebo jsou vyživovanými osobami;
- d) předci v přímé linii, včetně předků manžela/manželky nebo partnera/partnerky, kteří jsou vyživovanými osobami.

V případě manželů a partnerů přítom podle judikatury SDEU není vyžadováno, aby s občanem EU sdíleli společnou domácnost.²⁴

Pojmu manžel/manželka se velmi aktuálně věnuje i čerstvé rozhodnutí SDEU ve věci Coman.²⁵ Z něho vyplývá, že za manžele ve smyslu citovaného ustanovení je vždy třeba považovat i osoby stejného pohlaví, které platně uzavřely manželský sňatek, a to bez ohledu na to, zda právní předpisy hostitelského státu umožňují manželství osob stejného pohlaví. V případě cizinců tvořících pár stejného pohlaví s občanem EU je tak třeba rozlišovat, zda uzavřeli manželství (a budou považováni za rodinného příslušníka občana EU vždy) nebo registrované partnerství (a bude se přihlížet k tomu, jak k tomuto institutu přistupuje právní řád hostitelského státu).

---

²⁴ Rozhodnutí SDEU C-267/83 (Diatta) ze dne 13. 2. 1985.

²⁵ Rozhodnutí SDEU C 673/16 (Coman) ze dne 5. 6. 2018.

Práva rodinných příslušníků občanů EU je třeba vnímat jako odvozená od práv občanů EU. Rodinní příslušníci sami o sobě nemají právo volně vstupovat na území členských států EU. Dané právo nicméně vznikne v případě, že na území daného hostitelského členského státu vstoupí občan EU a rodinný příslušník tohoto občana EU následuje. V takovém případě rodinný příslušník má právo na území daného státu pobývat a být zaměstnán, případně vykonávat samostatnou výdělečnou činnost.

2.4 Pobyť občana EU a jeho rodinného příslušníka na území ČR

Jak vyplývá z předchozího výkladu, občané EU mohou na území ČR vstupovat a pobývat zde bez dalších omezení. Občané EU musí pouze disponovat platným cestovním dokladem, kterým nicméně může být i průkaz totožnosti. Pobyť na území ČR nicméně není podmíněn získáním jakéhokoli povolení.

U rodinných příslušníků občanů EU je třeba nejprve posoudit, zda jde o země, s nimiž má ČR bezvízový styk.²⁶ V případě bezvízového styku je samozřejmě možné, aby rodinný příslušník disponující platným cestovním dokladem na území ČR bez dalšího vstoupil. Pokud se na zemi, jejímž občanem rodinný příslušník je, nevztahuje výjimka bezvízového styku, potřebuje ke vstupu na území ČR vízum, které se uděluje za účelem sloučení rodiny. V případě splnění podmínky společného pobytu rodinného příslušníka s občanem EU, jakož i dalších požadavků stanovených zákonem, je udělení víza nárokové. Pokud by nešlo o případ společného pobytu s občanem EU, bylo by s rodinným příslušníkem nakládáno stejně jako s jinými cizinci.

2.4.1 Ohlašovací povinnost

Jak občané EU, tak i jejich rodinní příslušníci, kteří je doprovázejí, musí podle § 93 zák. o pobytu cizinců splnit oznamovací povinnost vůči Službě cizinecké policie, pokud mají v úmyslu pobývat na území ČR po dobu delší než 30 dnů. Lhůta pro splnění této povinnosti činí 30 dnů ode dne vstupu na území ČR. V případě cizinců přicházejících ze zemí mimo EU se dodržení této lhůty zpravidla kontroluje prostřednictvím razítek v cestovním pasu. Občané EU většinou na naše území vstupují způsobem, který není nijak evidován, a den vstupu na území ČR tak většinou bude vyplývat toliko z jejich prohlášení. Nesplnění nebo pozdní splnění ohlašovací povinnosti představuje přestupek podle § 156 zák. o pobytu cizinců, za který hrozí pokuta až 3 000 Kč.

²⁶ Aktuální výčet těchto zemí lze najít na webových stránkách Ministerstva zahraničních věcí.

Předmětem ohlášení je místo pobytu na území ČR, na kterém se cizinec hodlá zdržovat a další údaje uvedené v § 97 zák. o pobytu cizinců. V praxi se autor setkal s požadavky policejního orgánu na předložení různých dokumentů (např. nájemní smlouva k obývanému prostoru). Takový požadavek jde nad rámec zákona a lze jej považovat za neoprávněný.

Ohlašovací povinnost se nevztahuje na osoby, za něž povinnost plní jejich ubytovatel. V praxi jde zejména o osoby ubytované v ČR v hotelu. Ustanovení § 99 odst. 1 zák. o pobytu cizinců nicméně za ubytovatele považuje každého, kdo ubytuje za úplatu více než 5 cizinců, vyjímaje osoby jemu blízké. Ohlašovací povinnost tak jednoznačně dopadá i na poskytovatele ubytování přes AirBnB a jim podobné.

Případné změny v údajích, které byly cizinecké policii sděleny, včetně změny místa pobytu na dobu delší než 180 dní, je třeba opět sdělit cizinecké policii.

2.4.2 Potvrzení o přechodném pobytu

Občan EU, který se na území ČR hodlá zdržovat po dobu delší než tři měsíce, má právo požádat o vydání potvrzení o přechodném pobytu. Narozdíl od rodinných příslušníků, kteří mají povinnost získat příslušné povolení, jde pouze o právo občana EU, který se může sám rozhodnout, zda si dané potvrzení vyžádá. V praxi lze toto potvrzení doporučit nejenom z mnoha praktických důvodů (např. pro účely registrace vozidla v ČR). Vydané potvrzení občanovi EU také zjednoduší situaci, až bude po 5 letech nepřetržitého pobytu na území ČR tuto dobu prokazovat příslušným orgánům za účelem získání trvalého pobytu na území ČR.

Pro vydání potvrzení o přechodném pobytu je třeba kromě standardního tiskopisu žádosti předložit následující podklady:

- cestovní pas nebo občanský průkaz,
- fotografie,
- doklad potvrzující účel pobytu (tím může být zaměstnání, podnikání, jiná výdělečná činnost, studium, nebo skutečnost, že občan EU je rodinným příslušníkem jiného občana EU, který se zde zdržuje),
- doklad o zdravotním pojištění (předkládá se pouze, není-li účelem pobytu zaměstnání, podnikání nebo jiná výdělečná činnost),
- doklad o zajištění ubytování na území ČR (k tomu podrobně viz část 3.2.3).

Žádost lze podat na pracovišti odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR. Pouze v případě žádostí podávaných na pracovištích v Praze je možné rovněž jejich zaslání poštou; jde o poměrně překvapivý případ nerovného zacházení s žadateli z různých částí republiky, kterým Ministerstvo reaguje na přetíženost pražských pracovišť a z toho plynoucí obtíže pražských žadatelů

se sjednáním termínu za účelem osobního podání žádosti. Tato výhoda je proto připuštěna pouze pro žadatele s bydlištěm v Praze, včetně okresů Praha-západ a Praha-východ. V případě podání žádosti prostřednictvím pošty se zasílá prostá kopie osobního dokladu a originál se předkládá až při převzetí potvrzení.

Potvrzení by mělo být žadateli vydáno nejpozději do 30 dnů, a to tak, že pracovníci Ministerstva žadatele vyzvou, aby si potvrzení přišel vyzvednout. Spolu s potvrzením se cizinci rovněž přidělí rodné číslo.

2.4.3 Povolení k přechodnému pobytu

Na rozdíl od občanů EU platí u jejich rodinných příslušníků povolovací režim.

Spolu s žádostí adresovanou Ministerstvu vnitra musí rodinný příslušník předložit zejména následující dokumenty:

- cestovní pas,
- doklad potvrzující, že je rodinným příslušníkem občana EU (tj. zpravidla rodný list u potomků, oddací list u manželů, dokumenty potvrzující uzavření registrovaného partnerství u partnerů apod.)
- 2 fotografie,
- doklad o zdravotním pojištění (nevyžaduje se, je-li účelem pobytu zaměstnání, podnikání nebo jiná výdělečná činnost),
- doklad o zajištění ubytování na území ČR (k tomu viz část 3.2.3 dále),
- doklad o pobytu občana Evropské unie na území (nevyžaduje se, pokud bylo občanu EU vydáno potvrzení o přechodném pobytu na území nebo povolení k trvalému pobytu nebo pokud je žadatel rodinným příslušníkem občana České republiky). Takovým dokladem by podle názoru autora měl být i doklad o tom, že občan EU si podal žádost o vydání potvrzení o přechodném pobytu. V praxi se autor setkal se situací, kdy úředníci Ministerstva vnitra v takovém případě odmítli žádost rodinného příslušníka přijmout a tvrdili, že podání žádosti je možné až poté, co bude občanu EU vydáno potvrzení o přechodném pobytu. Pro takový postup nicméně neexistuje žádná zákonná opora.

Žádost by měla být podána nejpozději do 3 měsíců ode dne vstupu rodinného příslušníka na území ČR. V zájmu rodinného příslušníka nicméně je tuto žádost pokud možno podat již bezprostředně poté, co do České republiky dorazí.

Zákon stanoví, že žádost nemůže podat rodinný příslušník, který na území ČR pobývá neoprávněně nebo na výjezdní příkaz.

V praxi mohou nastat situace, kdy se cizinec na území ČR zdržuje z jiného titulu (např. na základě zaměstnanecké karty) a až v době pobytu na území ČR získá status rodinného příslušníka občana EU, a to nejčastěji v důsledku sňatku s českým občanem. V takovém případě původní povolení k pobytu zůstává

v platnosti, je však vhodnější, aby cizinec po uplynutí jeho platnosti přešel do statutu rodinného příslušníka, který je pro něj výhodnější. Zákon stanoví, že žádost o povolení k přechodnému pobytu je třeba podat nejpozději do tří měsíců od vypršení platnosti původního povolení.

Ustanovení § 169 odst. 6 písm. f) zák. o pobytu cizinců stanoví 60denní lhůtu pro vyřízení žádosti. V praxi se autor nicméně běžně setkává s tím, že tato lhůta není dodržována a dochází k jejímu často i poměrně významnému překročení. Tato skutečnost nicméně není rodinnému příslušníkovi nijak na škodu, neboť podle zákona platí od podání žádosti fikce udělení přechodného pobytu, takže pokud rodinný příslušník svoji žádost podá v rámci výše zmíněné tříměsíční lhůty, je oprávněn na území ČR setrvat až do doby vydání rozhodnutí o žádosti. Tuto skutečnost Ministerstvo vnitra osvědčuje prostřednictvím tzv. překlenovacího štítku (tj. zvláštního víza, které se vyznačí do cestovního pasu cizince). K vyznačení překlenovacího štítku někdy úředníci Ministerstva vnitra nepřístupují automaticky, a je tedy vhodné o jeho vyznačení při podání žádosti výslovně požádat. Jinak může mít rodinný příslušník problémy s opětovným vstupem na území ČR, pokud v době před udělením povolení vycestuje. Překlenovací štítek je platný do doby vydání povolení o přechodném pobytu.

Povolení o přechodném pobytu se uděluje na dobu nejvýše 5 let s tím, že nemůže být uděleno na dobu delší, než po jakou se předpokládá pobyt občana EU na území ČR. Po vyhovění žádosti je rodinný příslušník povinen si povolení k přechodnému pobytu osobně vyzvednout. Spolu s povolením se rodinnému příslušníku přidělí také české rodné číslo.

2.4.4 Trvalý pobyt občana EU

Občan EU si může o trvalý pobyt požádat poté, co nepřetržitě přechodně pobýval na území ČR po dobu nejméně 5 let. Tuto skutečnost musí být občan EU schopen doložit, přičemž jako nejvhodnější způsob prokázání této skutečnosti se jeví potvrzení o přechodném pobytu, kdy pobyt občana EU na území ČR bude vyplývat přímo z úřední databáze Ministerstva vnitra. Nepožádal-li si občan EU o jeho vydání, je samozřejmě možné pobyt na území ČR doložit i jinak (např. nájemní smlouvou, pracovní smlouvou, dokladem o registraci k veřejnému zdravotnímu pojištění v ČR apod.).

O žádosti o trvalý pobyt rozhoduje Ministerstvo vnitra. Součástí žádosti by měly být následující dokumenty:

- cestovní pas,
- doklad potvrzující splnění podmínky 5 let nepřetržitého přechodného pobytu,
- 2 fotografie,
- doklad o zajištění ubytování.

2.4.5 Trvalý pobyt rodinného příslušníka

Na první pohled může působit jako překvapivé, že pro rodinného příslušníka občana EU je stanovena kratší lhůta přechodného pobytu na území ČR, než pro samotného občana EU. Žádost o povolení k trvalému pobytu totiž rodinný příslušník může podat již po uplynutí dvou let nepřetržitého pobytu na území ČR, přičemž stačí, pokud měl status rodinného příslušníka občana EU po dobu jednoho roku (a druhý rok zde tedy mohl žít na základě jiného povolení).

K podání žádosti je třeba předložit stejné dokumenty, jako bylo uvedeno výše pro občany EU a navíc ještě doklad o tom, že žadatel je rodinným příslušníkem občana EU.

2.4.6 Trvalý pobyt – společné aspekty

Níže uvedené poznatky platí jak pro rozhodnutí o trvalém pobytu občana EU, tak i jeho rodinného příslušníka.

Podobně jako v případech uvedených výše Ministerstvo vnitra o žádosti rozhodne v 60denní lhůtě, jejíž dodržování se v praxi často nedaří. V případě kladného vyřízení žádosti občan EU obdrží průkaz o povolení k trvalému pobytu občana EU, který se vydává na dobu 10 let a potvrzení o povoleném pobytu na území. Po uplynutí platnosti průkazu je třeba jeho platnost prodloužit.

Ministerstvo vnitra současně oznámí Všeobecné zdravotní pojišťovně nabytí právní moci rozhodnutí o povolení k trvalému pobytu. Spolu s ním se totiž občan EU automaticky stává pojištěncem v rámci veřejného zdravotního pojištění.

Ministerstvo vnitra žádost o povolení k trvalému pobytu zamítne, jestliže:

- je důvodné nebezpečí, že by žadatel mohl ohrozit bezpečnost státu nebo závažným způsobem narušit veřejný pořádek,
- se žadatel dopustil obcházení zák. o pobytu cizinců s cílem získat povolení k trvalému pobytu (např. pokud účelově uzavřel manželství nebo jeho účelově prohlášeným souhlasem bylo určeno otcovství),
- je žadatel evidován v evidenci nežádoucích osob a trvá důvodné nebezpečí, že by mohl při svém pobytu na území ohrozit bezpečnost státu nebo závažným způsobem narušit veřejný pořádek,
- žadatel ohrožuje veřejné zdraví tím, že trpí nemocí uvedenou v požadavcích opatření před zavlečením infekčního onemocnění, pokud o povolení k trvalému pobytu žádá bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území a k takovému onemocnění došlo do 3 měsíců po vstupu na území,
- se žadatel dopustil podvodného jednání s cílem získat povolení k trvalému pobytu,

- žadatel je zařazen do informačního systému smluvních států, jde-li o rodinného příslušníka občana Evropské unie, který sám není občanem Evropské unie a příslušný orgán, který žadatele do tohoto systému zařadil, poskytne dodatečné informace, po jejichž vyhodnocení lze mít za to, že trvá důvodné nebezpečí, že by mohl při svém pobytu na území jiného smluvního státu ohrozit jeho bezpečnost nebo závažným způsobem narušit veřejný pořádek,
- žadatel nesplní všeobecné podmínky pro vydání povolení.

Zajímavý a možná překvapivě stále aktuální je institut účelového manželství. Jde o manželství, jehož platnost podle soukromého práva nebude nijak dotčena, avšak u něhož správní orgán zjistí, že bylo uzavřeno pouze s účelem obejít zák. o pobytu cizinců; platí zde tedy naprostá autonomie veřejnoprávního posouzení daného svazku oproti právu soukromému.²⁷ Důkazní břemeno ohledně toho, že jde o účelové manželství, nese správní orgán. Nejvyšší správní soud nicméně připouští přijetí tohoto závěru již na základě průběhu řízení o udělení příslušných povolení, bez detailního přezkoumání soukromí dotyčného žadatele (srov. např. případ, v němž byla účelovost manželství shledána na základě toho, že stěžovatelka ilegálně vstoupila na území České republiky, pod falešným jménem zde vedla azylové řízení, ilegálně zde nadále po určitou dobu pobývala a manželství uzavřela 9 dní poté, co s ní bylo zahájeno řízení o správním vyhoštění).²⁸ Na druhou stranu, pokud k přezkoumávání soukromí dojde, Nejvyšší správní soud zdůraznil, že manželství nelze považovat za účelové jen proto, že o sobě manželé neznají veškeré konkrétní detaily (v konkrétním případě manželé ve svých výpovědích věrohodně popsali způsob vzájemného seznámení, průběh svatby, měli určité znalosti o rodinných poměrech druhého z manželů a věrohodným způsobem osvětlili některé detaily jejich tehdejšího soužití; byly však zjištěny rozpory ve výpovědích obou manželů ohledně vzdělání, pracovní minulosti, zvláštních tělesných znaků a údaje, na jakém místě v posteli spí).²⁹ Naposledy citované rozhodnutí tak názorně přibližuje i intenzitu zásahu do soukromí, které musí strpět manželé, u nichž příslušné orgány dospějí k závěru, že jejich manželství bylo uzavřeno účelově.

---

²⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2015, sp. zn. 6 Azs 32/2015.

²⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2013, sp. zn. 3 As 78/2012.

²⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 4 Azs 228/2015.